

СУЕВЕРИЯ СРЕД ДНЕШНИТЕ ХРИСТИЯНИ

СУЕВЕРИЯ, СВЪРЗАНИ С ЦЪРКОВНИТЕ ТАЙНСТВА И ОБРЕДИ

Почти всеки съвременен свещеник може да посочи много примери от духовния си опит, които показват потресаващо духовно невежество от страна на някои „вярващи“. Тук ще се опитаме да изброим някои от най-известните суеверия, съпътстващи християнските Тайнства и обреди.

Кръщение. Много хора пристъпват към това тайнство не от желание за съединяване с Господа Иисус Христос, вечно спасение и прошка на греховете, а от суеверни и неправилни подбуди (най-често грижи за телесното здраве): „да не ме боли повече главата“; „да ми се оправи язвата“; „детето да плаче по-малко“; „да не ми правят уроки“ и т.н.

Други считат, че им е направена магия и поради това искат да се кръстят повторно. Имало е хора, които са идвали на Света Гора, за да се кръстят повторно само поради светостта на мястото, „за да хване повече“. Трети пък наричат кръщаващия се с някакво тайно име, за да бъде защитен от уроки, магии, лош поглед и т.н.

Друго странно суеверие е свързано с подаряването на кръстче за новопокръстения – ако в основата на кръста е изобразен череп, то детето, което носи такъв кръст ще бъде нещастно цял живот; ако пък няма череп – ще бъде щастливо. Някои хора стигат и още по-далече в подозренията си: „А свещениците сигурно знаят това, но нищо не ни казват. Може би не искат всички да бъдат щастливи...“

Типично суеверие е твърдението, че ако кръщаваното дете не заплаче по време на обливането с вода, то трябва нарочно да се ошипе, за да заплаче; в противен случай детето уж не било кръстено правилно. Ако пък восъкът с постриганата коса падне в кръщенския купел, това си е направо лош знак.

Непонятно защо някои свещеници не желаят да кръщават едновременно двама (или повече) човека в една и съща кръщенска вода (1). Няма никакви богословски пречки за това. Ако мнението на тези свещеници беше правилно, то излиза, че масовото кръщение в древността на много православни народи (грузинци, българи, руснаци и т.н.) в реки, езера и морета е било погрешно.

Изповед. Хората не се каят за греховете си, а само разказват на свещеника за проблемите си. Или пък считат, че след една такава „изповед“ всички проблеми сами ще се разрешат. Често пъти хората по навик изброяват греховете си, без да имат истинска решимост за борба със страстите.

Други пък искат свещеникът сам да скъса листчето с писаните грехове, възприемайки това като някакво велико свещенодействие. Появяват се и повърхностни ръководства за подготовка за изповед от рода на „1001 гряха“, или „10000 гряха“. Там не се говори за най-важното при изповедта – сърдечното съкрушение и решимостта за изправление, а механично се изброяват голямо множество „най-тънки“ грехове.

Евхаристия (Св. Причастие). Съществуват множество суеверни подбуди за приемане на Св. Причастие. Причастяват децата, за да не ги боли стомахчето, възрастните пък се причастяват за вдигане на хемоглобина.

Други разбират причастяването като „прочистване“ на организма или вид „енергийно зареждане“. Трети считат, че след приемането на Св. Причастие не трябва да целуват никого и нищо, понеже благодатта щяла да премине върху целунатия предмет (но тук трябва да отбележим, че благочестива причина за „нецелуването“ има причастник, който добре осъзнава собственото си освещаване чрез св. Христови Тайни и поради това не желае да постъпва лекомислено).

На някои места свещениците не разрешават на миряните да се причастяват по-често от четири пъти в годината. На други места е точно обратното, всеки мирянин е длъжен да се причастява всяка седмица или дори още по-често (има случаи, особено в Русия, когато благословението е за св. Причастие всеки ден). Разликата между всички тези практики е толкова драстична, че понякога хората от съседни енории (или манастири) взаимно едни други се обвиняват едва ли не в ерес (или в голямо отстъпление).

Но би трябвало всички да разбираме (включително и свещениците), че не може да съществува „абсолютна рецепта“ за св. Причастие, която да е съвсем еднаква за всички. Хората много се различават един от друг, духовното им ниво също се различава. А и сам човек се изменя във времето, пада и става, напредва или деградира. Ако свещеникът е духовно мъдър, тогава сам той, въз основа на доброто познаване и общуване с енорияшите си, трябва да направи индивидуална преценка за всеки поотделно дали е готов за св. Причастие (или кога ще бъде). Всъщност за такава индивидуална преценка се говори и в едно от правилата на св. Василий Велики.

Защото когато механично се опитваме да прилагаме „причастната практика“ на първите християни (които несъмнено са се причастявали много често), странно защо не се опитваме да „приложим“ и техния изключително строг живот, тяхната непрестанна подготовка за Вечността. За разлика от нашите студени сърца, техните са горели от искрена любов към Бога

(доказателство за което са и стотиците хиляди християнски мъченици от първите три века), а ако пък понякога са падали в грях, то епитимииите за това са били наистина тежки. И когато цитираме св. Йоан Златоуст с неговите призиви за честно приемане на св. Причастие, то нека не пропускаме и неговите призиви за всестранна духовна подготовка преди приемането на св. Причастие (2). Защото иначе се получава изопачаване на истината, някакъв вид сектантство – едно ни харесва и го приемаме, а друго безотговорно отхвърляме. Нека винаги се стремим към цялата Истина!

Но да продължим с нашето изложение. Поради случаи на злоупотреба със св. Причастие през IV век, се преустановява древната християнска практика на даването на св. Причастие в ръка и носенето му по домовете. За съжаление има и съвременни случаи, които някои хора злоупотребяват със светинята, приемайки св. Причастие с магически и магьоснически цели, като преследват чисто земни блага. Това на практика е поругаване със светинята и такива хора навличат върху себе си Божието проклятие.

Има и хора, които гладуват (или не ядат месо и риба) по няколко часа след приемане на св. Причастие, за да можело То да извърши своето действие. Такива хора уж се подвизават „по християнски“, но всъщност разсъждават по един изключително механичен начин, забравяйки за свръхестествената природа на това най-велико Тайнство. Трябва винаги да помним, че св. Причастие осветява **по Божествен начин** човешките душа и тяло и не следва обичайните закони на човешкото естество.

Малко по-различно по характер е и строгото изискване да не се плюе три дни след причастяване. Само че по тази логика през тези три дни не трябва и да се храним, използвайки лъжици и вилици, защото нали ги облизваме (макар и неволно). Наистина, трябва с голямо благоговение да се отнасяме към Божествената светиня, но не и да имаме „ревност не по разум“.

Има и друга крайност, когато хората преяждат, препиват или изпадат в голямо празнословие и светско веселие, след като са се причастили. Затова е най-добре, ако при удобен случай могат да останат за известно време сами и сърдечно да благодарят на Бога за всичко, което Той щедро ни дава. И сред суетата, която често ни заобикаля, да се скрием във вътрешната стаичка на сърцето и там да срещнем нашия Създател.

Елеосвещение (Маслосвет). Хората често възприемат това тайнство като последно, предсмъртно помазание. Ако пък болният оздравее след помазването с осветения елей, считат, че той не трябва да яде месо и да встъпва в брак, или да води какъвто и да е съпругески живот.

Понякога се наблюдава неправилно и суеверно отношение към останалия след тайнството елей. Това се дължи най-вече на невежество, но за съжаление се среща и злонамереност.

Автори: ѝеромонах Висарион (Зографски) и ѝеромонах Йоан (Филипов)

Този текст се публикува по благословението на ѝеромонах Висарион (Зографски)